

Близнюк Тетяна Павлівна,

к.е.н., доцент, докторант кафедри менеджменту та бізнесу

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

ПОКОЛІННЯ X В УКРАЇНІ: ЦІННІСНИЙ ПІДХІД

Теорія поколінь є однією з найбільш нових теорій циклічності розвитку, оскільки вона була сформульована в 90-х роках ХХ століття. Ця теорія [1] активно використовується у соціології, маркетингу, управлінні персоналом, психології та інших сферах наукової діяльності. Між поколіннями постійно відбувається взаємодія, оскільки кожне попереднє покоління через свої прогресивні або регресивні дії формує наступне покоління, і цей процес відбувається безперервно. Для зниження впливу негативних дій та збільшення позитивних факторів впливу попереднього покоління на суспільство необхідно досліджувати кожне покоління та особливості його формування.

Дослідженням характеристик сучасних поколінь в рамках теорії поколінь займалися такі закордонні вчені як О. Аптипов, Ю. Асташова, І. Веретенникова, Р. Долженко, М. Ісаєва, Ю. Левада, Є. Ніконов, М. Робісон, Н. Самоукіна, Ю. Чилипенко, Н. Хоув, Є. Шаміс, У. Штраус, О. Яковлева та ін. Вітчизняні вчені такі як Т. Близнюк, А. Ермоленко, В. Кирвас, І. Костенко, Т. Лепейко, В. Сюмар та ін. досліджували особливості поколінь сучасних українців. Однак деякі аспекти, пов'язані з описом базових цінностей поколінь X розглянуті ще не в повному обсязі, саме тому дана проблема є актуальною й потребує більш детального розгляду.

Покоління X, яке було народжено в Україні в 1966-1986 роки, зростало під час закінчення «Холодної війни», війни в Афганістані, важких часів перебудови та тотального дефіциту, Чорнобиля, розпаду СРСР та створення незалежної держави – України [2; 3].

Значна кількість розлучень сформувала у зростаючого покоління X вміння бути гнучкими у відносинах з оточуючими, а постійна зайнятість батьків-трудоголівків – самостійність, символом якою став ключ на шії. Однак у той же

час покоління Х дуже цинічне й прагматичне. Саме це покоління в Україні формувалося й зростало в кардинально інших інформаційних, понятійних і культурних умовах ніж у Європі та США [3; 4].

Виховані в умовах «залізної завіси» представники покоління Х, відчули на собі усі негативні наслідки перебудови, тотального дефіциту та Чорнобиля, та були соціалізовані під час розпаду СРСР. Покоління Х не відчуло повною мірою сутності поняття «патріотизм», тому батьківщиною для його представників є родина та близькі. Вони глобалісти, які не люблять бар'єрів та правил і саме тому ігнорують авторитети. Покоління Х також дуже цінує час й намагається використовувати його як можна ефективніше, бо розуміє як швидко може все змінюватися [5].

Представники цього покоління вірять, що блискучу кар'єру можна побудувати тільки поступово та наполегливою працею. Тому вони надійні працівники, які готові навчатися протягом усього свого життя та мають чітку цілеспрямованість [6].

Усі ці якості, які притаманні поколінню Х, призвели до того, що саме його представники є успішними бізнесменами, про що свідчить й відповідна статистика. В 2016 році в топі 100 багатіших людей України за версією Forbes [7] представники покоління Х отримали 49 позицій, а серед перших 10 місць – 3 місця належать цьому поколінню: 1 місце – Ринат Ахметов (1966 року народження); 5 місце – Юрій Косюк (1968 року народження); 9 місце – Андрій Веревський (1974 року народження).

Наявність у цьому рейтингу значної частки покоління бекі-бумерів (зайняло 51 позицію), пов'язано зі зрощування економічного капіталу з політичним, як це відзначено аналітиками Forbes [7], оскільки значна частина багатіших людей України 2016, яка належить до покоління бекі-бумерів має саме політичний капітал, а не економічний (який є наслідком ефективної підприємницької діяльності) на відміну від більшості представників покоління Х в цьому рейтингу.

Однією з найбільш універсальних методик дослідження цінностей особистості (групи особистостей) є методика вивчення ціннісних орієнтацій,

розроблена М. Рокічем та заснована на прийомі прямого ранжирування списків цінностей, який складається з двох списків цінностей [8]:

- 1) термінальні (або цінності-цілі);
- 2) інструментальні (або цінності-засоби).

В проведеному в листопаді 2016 року опитуванні щодо базових цінностей покоління Х було використано форму Е цієї методики. В анкетуванні приймало участь 135 респондентів (віком від 30 до 49 років), які проживають у місті Харкові.

На основі результатів емпіричного дослідження цінностей представників покоління Х було сформовано ієрархії термінальних (рис. 1) та інструментальних цінностей (рис. 2) покоління Х в Україні.

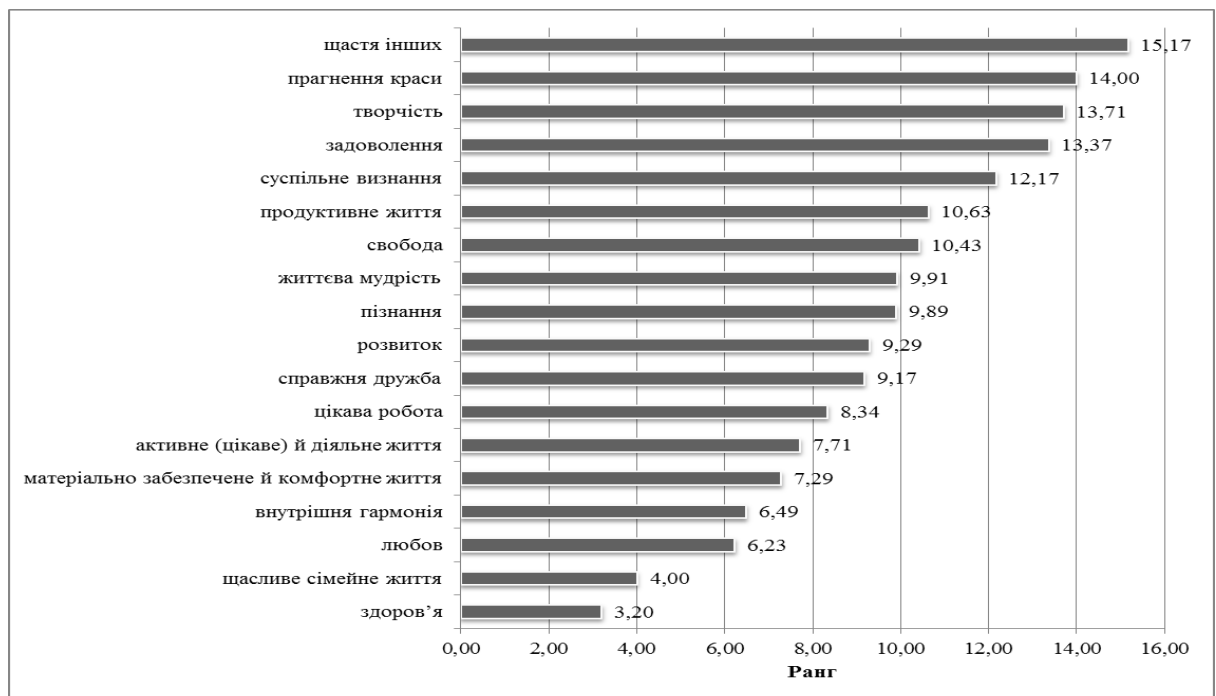

Рис. 1. Ієрархія термальних цінностей представників покоління Х

Таким чином, покоління Х є адаптивним та гнучким у відносинах, надійним, наполегливим та цілеспрямованим. Головним для нього в житті є свобода, незалежність та самостійність. Робота для цього покоління з одного боку, повинна бути цікавою та надавати можливість творчої реалізації, а з іншого, забезпечувати матеріально комфортне життя.

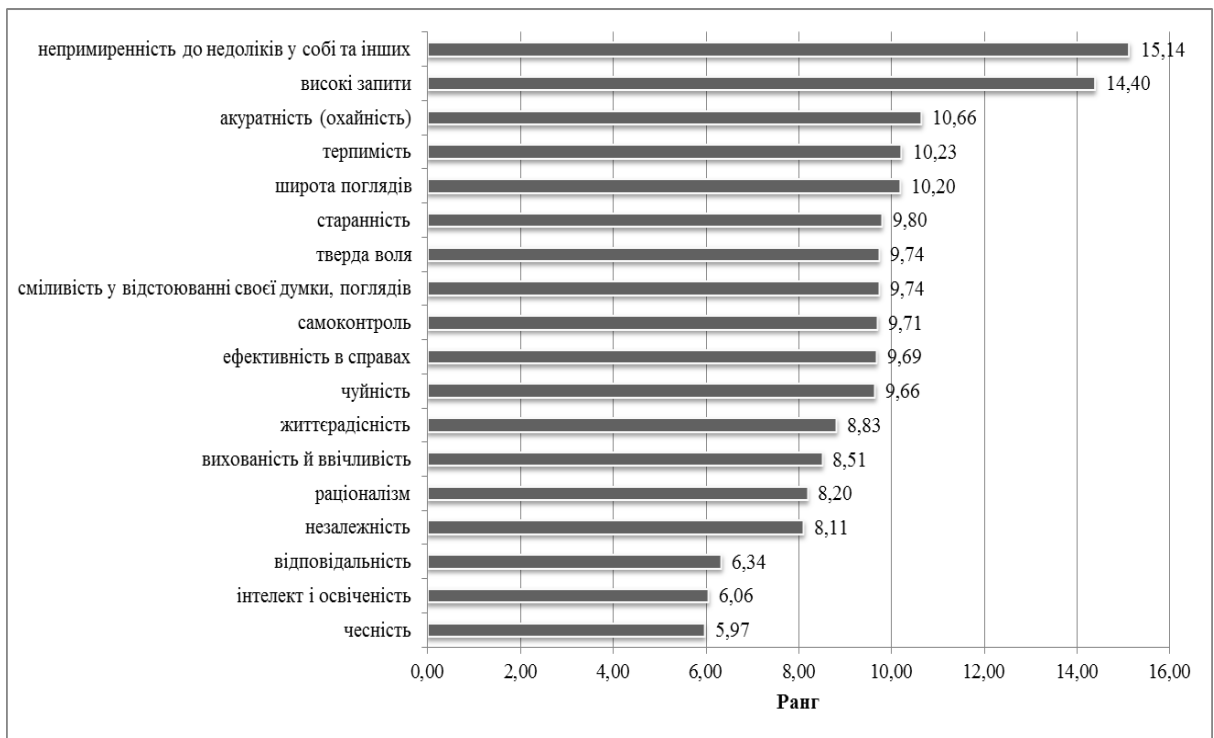

Рис. 2. Ієрархія інструментальних цінностей представників покоління X

Це покоління прагматичне й цинічне, яке ігнорує авторитети та має низький рівень патріотизму. Разом з цим це покоління талановитих підприємців та новаторів.

Література:

1. Hall N. The Next 20 Years: How Customer and Workforce Attitudes Will Evolve / N. Hall, W. Strauss // Harvard Business Review. – 2007. – Vol. July-August. – P.41-52.
2. Lepeyko T. Generational theory: value-oriented approach. / T. Lepeyko, T. Blyznyuk // Business inform. – 2016. – №11. – P. 24-31.
3. Ueberwimmer M. Generational Theory: Cross-Cultural Approach / M. Ueberwimmer, T. Blyznyuk // Economics of development. – 2016. – №2 (78). – P. 44-48.
4. Ермоленко А.Б. Розвиток національного освітнього простору в контексті надбань теорії поколінь / А.Б. Ермоленко // Вісник національного університету оборони. – 2015. – №3(40). – С. 82-87. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/11251.pdf>.
5. Сюмар В. «Третья волна», или Теория поколений в украинской политике. / В. Сюмар. [Электронный ресурс] // Украинская правда. – 2013. – Режим доступа: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2013/10/7/6999421/?attempt=2>.
6. Костенко И. Теория поколений и портрет современного молодого специалиста / И. Костенко [Электронный ресурс] // Независимый аудитор. – Режим доступа: http://n-auditor.com.ua/ru/component/na_archive/870?view=material.
7. Forbes Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forbes.net.ua/ratings/4>.
8. Rokeach M. The nature of human values / M. Rokeach. – New York: Free Press. – 1973. – 355 p.